

Eräs 50-vuotismuisto.

Herman Hallonblad.

Tämän vuoden helmikuussa oli kulunut 50 vuotta sortavalalaisen suurlahjoittajan, valtioneuvos Herman Hallonbladin kuolemasta. On sentähden syytä "Karjalan Heimon" palstoilla muistella hänen elämäntyötänsä.

Herman Hallonblad syntyi Sortavalassa kesäkuun 5 päivänä 1825, ruununvouti Juhana Hallonbladin sekä Katariina Fredriika Wegeliuksen poikana. Perhe oli hyvin suuri. Nuori Herman tuli ylioppilaaksi 1843 ja alkoi isänsä esimerkkiä noudattaen lukea lakia. Tuomarintutkinnon suorittuaan hänet nimitettiin 1852 Käisälmen kaupungin pormestariksi, josta toimesta erosi kollegiasessorin arvonimen saaneena 1861. Vuosina 1863—69 hän toimi Suomen Yhdyspankin Sortavalan haarakonttorin johtajana. Viimeksi mainittuna vuotena hän osti Vesilahden Laukon kartanon ja hallitsi sitä vuoteen 1872. Silloin hän muutti takaisin Sortavalaan, missä jo sillä välin oli asunut mautiloillaan Rytysssä ja Myllykylässä. Myöhemmin hän osti kolmisen kilometriä Sortavalan kaupungista sijainneen Hymppölän hovin, myyden sen jonkin ajan kuluttua kreikkalaiskatolisen arkkipiispan asuntopaikaksi. Valtioneuvoksen arvon Hallonblad sai 1889.

V. 1851 Hallonblad solmi avioliiton sortavalalaisen kauppiantytären Elisabet Siitosen kanssa. Ivan Feodorov Siitonen (Ukko-Iivana) oli syntynyt Sortavalan Rytyn kylässä ja harjoitti laajaa kauppa, ollen aikoinaan Sortavalan rikkain kauppias. Elisabet Siitonen oli vanhempiensa ainoa lapsi ja kun Ukko-Iivana 1860 kuoli, jäi koko hänen suuri omaisuutensa, jonka laskettiin nousseen noin 3½ miljoonaan markkaan, Elisabet Hallonbladille. Hallonbladien avioliitto oli lapseton.

Parempiin käsiin kuin Hallonbladin puolisoille ei Ukko-Iivana Karjalassa hankittu omaisuus olisi voinut joutua. Herman Hallonblad oli isänmaansytävä, joka yhteisymmärryksessä puolisonsa kanssa käytti suuren omaisuutensa kotiseutunsa sekä koko isänmaan hyväksi. Niinpä on Hallonbladin työ Karjalan maatalouden kohottamiseksi huomattava. Hän kuului myöskin Laatokan ensimmäisen höyrylaivaosakeyhtiön sekä Sortavalan Säästöpankin perustajiin.

Kansanvalistuksen kohottaminen kuului Hallonbladin lempiajatuksiin. V. 1864 hän perusti Sortavalan maalaiskuntaan ns. Siitosen kansakoulun Ukko-Iivana muistoksi. Koulu suunniteltiin kustannuksia säästämättä erinomaiseen kuntoon. Niinpä Hallonbladi lähettivät omalla kustannuksellaan kaksi opettajaa Saksaan tutustumaan sikäläiseen kansakoululaitokseen. Kun heräsi kysymys toisen suo-

Herman Hallonblad.

menkielisen seminaarin perustamisesta maahamme, tarjosivat Hallonbladi Siitosen kansakoulun suurine mautiloineen valtiolle ehdolla, että uusi seminaari sijoitettaisiin siihen. Lahjoituksen arvo oli siihen aikaan ainakin 500.000—600.000 markkaa, sillä esim. koululle kuuluvan mautilan pinta-ala oli 866 hehtaaria. Seminaari sijoitettiin Sortavalan.

Erityisesti Sortavalan pitäjä sai Hallonbladien eläessä kokea heidän suopeuttaan. V. 1881 he sitoutuivat lahjoittamaan jokaiselle Sortavalan pitäjään perustettavalle kansakoululle 1.000 markkaa. V. 1882 he rakennuttivat suuren rakennuksen Sortavalan Rirstinkylän koululle. 1887 sai Sortavalan pitäjä heiltä Rytyn suuren mautilan rakennuksineen vaivaistaloa varten.

Kun Herman Hallonblad 22. 2. 1894 kuoli ja aviopuolisoiden testamentti avattiin, sisälsi se suuria lahjoituksia yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Sortavalan kaupunki sai suurehkon mautilan sekä kaupunkitalon, johon myöhemmin sijoitettiin museo, lukusali ja kirjasto. Rahaa kaupunki sai 80.000 markkaa. Suomen Taideyhdistykselle oli määrätty Hallonbladien arvokkaat taideteokset sekä 200.000 markkaa. Yliopisto sai 220.000 markkaa, Polyteknillinen opisto 50.000 markkaa jne.

Elisabet Hallonblad eli vielä 13 vuotta puolisonsa kuoleman jälkeen tehden yhä edelleen lahjoituksia ja avustaen auliisti erittäinkin taiteilijoita.

Herman Hallonblad ja hänen puolisonsa ansaitsevat jälkipolvien jakamattoman kunnioituksen. He antoivat aikalaisilleen sekä jälkeentuleville seurattavan esimerkin epäitsekkyydestä ja jalosta uhrimielistä, joka on valmis jättämään yllisyyden ja loiston yhteisen edun hyväksi. Heidän lahjoituksensa eivät rahan arvon jyrkän alenemisen vuoksi enää ole suuria, mutta molemmat lahjoittajat ovat olleet suunnan näyttäjiä ja esikuvia myöhemmille suurlahjoittajille.

Herman Hallonbladin kuoltua lausui eräs suurlehtemme hänestä seuraavat muist sanat:

"Luonteeltaan oli Hallonblad vainaja jalosti ajatteleva, rehellinen ja suora, suora kuin suomalainen. Hän rakasti vilpittömyyttä ja oli itse niin vilpittön, ettei osannut koskaan ihmisistä epäilläkään. Kivastua hän osasi, mutta vihata hän ei osannut. Hänen luonteessaan sulautui yhteen merkillisellä tavalla miehekäs tarmo ja lapsenomainen hellyys ja saattoi oudonkin kiintymään häneen ensi hetkestä."

Herman Hallonblad oli uskonnoltaan luterilainen, hänen puolisonsa oli kreikkalaiskatolinen. Sortavalassa, jossa heidän maalliset jäännöksensä lehväävät, ovat molemmat hautausmaat rinnakkain. Niiden ra-

Suomen Kansalle.

Suomen itsenäisyysjulistus 1917.

Suomen Eduskunnan istunnossa tänä päivänä on Suomen Senaatti puheenjohtajansa kautta antanut Eduskunnan käsiteltäväksi mm. ehdotuksen uudeksi hallitusmuodoksi Suomelle. Antaessaan tämän esityksen Eduskunnalle on Senaatin puheenjohtaja Senaatin puolesta lausunut:

Suomen Eduskunta on 15 päivänä viime marraskuuta, nojaten maan Hallitusmuodon 38 §:ään, julistautunut korkeimman valtiovallan haltiaksi sekä sittemmin asettanut maalle hallituksen, joka tärkeimmäksi tehtäväkseen on ottanut Suomen valtiollisen itsenäisyyden toteuttamisen ja turvaamisen. Tämän kautta on Suomen kansa ottanut kohtalonsa omiin käsiinsä, ja nykyiset olot sekä oikeuttavat että velvoittavat sen siihen. Suomen kansa tuntee syvästi, ettei se voi täyttää kansallista ja yleisinhimillistä tehtäväänsä muuten kuin täysin vapaana. Vuosisatainen vapaudenkaipuumme on nyt toteutettava; Suomen kansan on astuttava muiden maailman kansojen rinnalle itsenäisenä kansakuntana.

Tämän päämäärän saavuttamiseksi tarvitaan lähinnä eräitä toimenpiteitä Eduskunnan puolelta. Suomen voimassaoleva Hallitusmuoto, joka on nykyisiin oloihin soveltumaton, vaatii täydellistä uusimista, ja siitä syystä hallitus nyt on Eduskunnan käsiteltäväksi antanut ehdotuksen Suomen hallitusmuodoksi, ehdotuksen, joka on rakennettu sille perusteelle, että Suomi on oleva riippumaton tasavalta. Katsoen siihen, että uuden hallitusmuodon pääperusteet on saatava viipymättä voimaan, on Hallitus samalla antanut esityksen perustuslain säännöksiksi tästä asiasta sekä eräitä muitakin lakiehdotuksia, jotka tarkoittavat tyydyttää kipeimmät uudistustarpeet ennen uuden hallitusmuodon aikaansäämistä.

Sama päämäärä vaatii myös toimenpiteitä Hallituksen puolelta. Hallitus on kääntyvä toisten valtojen puoleen saadakseen maamme valtiollisen itsenäisyyden kansainvälisesti tunnustetuksi. Tämä on erityisesti nykyhetkellä sitä välttämättömämpää, kun maan täydellisestä eristäytymisestä aiheutunut vakava asema, nälänhätä ja työttömyys pakottavat Hallitusta asettumaan suoranaisiin väleihin ulkovaltojen kanssa, joiden kiireellinen apu elintarpeiden ja teollisuutta varten välttämättömien tavarain

maahantuomiseksi on meidän ainoa pelastuksemme uhkaavasta nälänhädästä ja teollisuuden pysähtymisestä.

Venäjän kansa on, kukistettuansa tsaarivallan, useampia kertoja ilmoittanut aikovansa suoda Suomen kansalle sen vuosisataiseen sivistykseen perustuvan oikeuden omien kohtaloittensa määräämiseen. Ja laajalti yli sodan kaikkien kauhujen on kaikunut ääni, että yhtenä nykyisen maailmansodan tärkeimmistä päämääristä on oleva, ettei yhtäkään kansaa ole vastoin tahtoansa pakotettava olemaan toisesta riippuvaisena. Suomen kansa uskoo, että vapaa Venäjän kansa ja sen perustava kansalliskokous eivät tahdo estää Suomen pyrkimystä astua vapaiden ja riippumattomien kansojen joukkoon. Ja Suomen kansa rohkenee samalla toivoa maailman muiden kansojen tunnustavan, että Suomen kansa riippumattomana ja vapaana paraiten voi työskennellä sen tehtävän toteuttamiseksi, jonka suorittamisella se toivoo ansaitsevansa itsenäisen sijan maailman sivistyskansojen joukossa.

Samalla kuin Hallitus on tahtonut saattaa nämä sanat kaikkien Suomen kansalaisten tietoon, kääntyy Hallitus kansalaisten, sekä yksityisten että viranomaisten puoleen, hartaasti kehoittaen kutakin kohdastansa, järkähtämättömästi noudattamalla järjestystä ja täyttämällä isänmaallisen velvollisuutensa, ponnistamaan kaikki voimansa kansakunnan yhteisen päämäärän saavuttamiseksi tänä ajankohdantana, jota tärkeämpää ja ratkaisevampaa ei tähän asti ole Suomen kansan elämässä ollut. Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1917.

Suomen Senaatti:

P. E. SVINHUFVUD.	E. N. SETÄLÄ.
KYÖSTI KALLIO.	JALMAR CASTRÉN.
ONNI TALAS.	ARTHUR CASTRÉN.
HEIKKI RENVALL.	JUHANI ARAJÄRVI.
ALEXANDER FREY.	E. Y. PEHKONEN.
O. W. LOUHIVUORI.	

A. E. Rautavaara.

jalle on Hallonbladien hauta sijoitettu. Valtioneuvos lepää luterilaisella puolella ja valtioneuvoksetar hänen vieressään kreikkalaiskatolisten puolella.

Heidän nimensäkin on aina mainittava yhdessä, sillä yhteisymmärryksessä ja saman isänmaallisen mielen eläyttämänä ovat Hallonbladit suurlahjoituksensa tehneet.

K. Merikoski.

Tilatkaa itse ja kehoittakaa tuttaviannekin

tilaamaan Karjalan Heimo-lehti ensi vuodeksi!